નમો તસ્સ ભગવતો અરહતો સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ

નીતિમઞ્જરી

૧. કુલક્ખયે વિનસ્સન્તિ,
કુલધમ્મા સનન્તના;
ધમ્મે નટ્ઠે કુલં સબ્બં,
અધમ્મો અભિભૂ ખલં.

૨. અધમ્માભિભવા દન્તા,
પદુસ્સન્તિ કુલિત્થિયો;
થીસુ દુટ્ઠા સ્વ ધમ્મેન,
જાયતે વણ્ણસઙ્કરો.

૩. પિયં ભાસે ગુણગ્ગાહો,
સૂરો સિયા વિકન્તનો;
દાતા ચન્દસમા નારી,
દિટ્ઠં દિટ્ઠં નહાસયે.

૪. કુતોત્થિ કુમિત્તે સચ્ચં,
કુદારે રતિવડ્ઢનં;
કુદેસમ્હિ મનો રમ્મં,
કુરાજે ભોગસમ્પદં.

સઙ્કેતેવ અમિત્તસ્મિં,
મિત્તસ્મિં પિ નવિસ્સસે;
અભયા ભય મુપ્પન્નં,
અપિ મૂલાનિ કન્તતિ.

અદિટ્ઠોવ પરો સેય્યો,
દુમ્મિત્તો નો વિસ્સાસિકો.

અગ્ગિહોમફલં વેદો,
સત્થંસીલફલં મતં;
રતિપુત્તફલં નારી,
દાનભુત્તિફલં ધનં.

અસચ્ચં સાહસં માયા,

મૂળ્હત્ત મ તિલોભતા;
અસોચં નિદ્દયત્તઞ્ચ,
થીનં દોસા સભાવજા.

જાયાય ભત્તુનો ભારો,
સિસ્સેન ગુરુનો કતો;
અમચ્ચકેહિ રાજસ્સ,
પિતરાનં નિજેનચ.

૫. ઉય્યમેન હિ સિજ્ઝન્તિ,
કમ્માનિ ન મનોરથા;
ન હિ સુત્તસ્સ સીહસ્સ,
પવીસન્તિ મુખે મિગા.

અતિસીતં અતિઉણ્હં,
અતિસાયમિદં અહુ;
ઇતિ વિસઠ્ઠકમ્મન્તે,
ખણા અચ્ચેન્તિ માણવે.

આદાનસ્સ પદાનસ્સ,
કત્તબ્બસ્સ ચ કમ્મુનો;
ખિપ્પં અકય્યમાનસ્સ,
કાલે પિવતિ સમ્પદં.

નાદબ્બે નિહિતા કાચિ,
ક્રિયા ફલવતી ભવે;
નબ્યાપારસતેનાપિ,
સુકોવ પાઠતે બકો.

યો દન્ધકાલે તરતિ,
તરણીયે ચ દન્ધયે;
સુક્ખપણ્ણં વ અક્કમ્મ,
અત્થં ભઞ્જતિ અત્તનો.

૬. યં દદાતિ યં ભુઞ્જતિ,
તદેવ ધનિનો ધનં;
અઞ્ઞે મતસ્સ કીળન્તિ,
દારેહિપિ ધનેહિપિ.

દાનોપભોગહીનેન ,
ધનેન ધનિનો સુખં;
કો વિસેસો દલિદ્દસ્સ,
અધિકં ધનરક્ખણં.

નિજસોખ્યં નિરુન્ધન્તો,
નીચભોગો મિતમ્પચો;
ધનં સઞ્ચયતે યો સો,
પરભારવહો પસુ.

યં ઉસ્સુકા સઞ્ચરોન્તિ,
અલક્ખિકા બહું ધનં;
સિપ્પવન્તો અસિપ્પાવા,
લક્ખિ વા તાનિ ભુઞ્જતિ.

૭. સમ્પત્યં મહતં ચિત્તં,
ભવે ઉપ્પલે કોમલં;
વિપત્યંચ મહાસેલ,
સિલાસઙ્ઘાતકક્કસં.

૮. અસમ્ભબ્યગુણં થુત્વા,
ખેદો મુધાવ જાયતે;
અવ્હાયં ચન્દ મુ લ્લોક્ય,
નચન્દોત મુ પાગમી.

૯. સચ્ચં મુખમ્હિ ધારેય્ય,
કણ્ણે સુતં ભુજે જયં;
હદયમ્હિ ખમં વીરં,
લોકાદાસંચ લોચને.

સદ્દમત્તં નફન્દેય્ય,
અઞ્ઞત્વા સદ્દકારણં;
સદ્દહેતું પરિઞ્ઞાય,
પમોદો વા ભયો તથા.

સબ્બસુત મ ધીયેય્ય,
હીનમુક્કઠ્ઠમજ્ઝિમં.

૧૦. દુન્નારિયા કુલં સુદ્ધં,
પુત્તો નસ્સતિ લાલના;
સમિદ્ધિ અનયા બન્ધુ,
પવાસા મદના હિરી.

લાલયે પઞ્ચવસ્સાનિ,
દસવસ્સાનિ તાલયે;
પત્તેતુ સોળસેવસ્સે,
પુત્તં મિત્તંવ આચરે.

લાલને બહવો દોસા,
લાલને બહવો ગુણા.

પાપા નિવારયતિ યોજયતે હિતાય,
ગુય્હાનિ ગૂહતિ ગુણં પકટીકરોતિ;
આપત્તિકઞ્ચ નજહાતિ દદાતિ કાલે,
સમ્મિત્ત લક્ખણમિદં પવદન્તિ સન્તો.

૧૧. દુજ્જનો જીયતે યુત્યા,
નિગ્ગહેન નધીમતા;
નિપાત્યતે મહારુક્ખો,
તસ્સમીપ ખતિક્ખયા.

વને મિગાચ લુદ્ધાનં,
દુજ્જનાનઞ્ચ સજ્જના;
અકારણવેરી હોન્તિ,
તિણભક્ખા સુપેસલા.

પાદલગ્ગં કરટ્ઠેન,
કણ્ડકેનેવ કણ્ડકં.

બાલં નપસ્સે નસુણે,
નચબાલેન સંવસે;
બાલેનાલ્લાપસલ્લાપં,
નકરે નચરોચયે.

૧૨. ઉપ કત્તું યથા ખુદ્દો,
સમત્થો નતથામહા;

કૂપો હિ હન્તિ પિપાસં,
નતુ પાયો મહમ્બુધિ.

૧૩. આદાનસ્સ પદાનસ્સ,
કત્તબ્બસ્સચ કમ્મુનો;
ખિપ્પં અકરમાનસ્સ,
કાલો ભક્ખતિ તં રસં.

નક્ખત્તં પટિમાનેન્તં,
અત્થો બાલં ઉપજ્ઝગા;
અત્થો અત્થસ્સ નક્ખત્તં,
કિં કરિસ્સન્તિ તારકા.

અજરામરોવ પઞ્ઞો,
વિજ્જમત્થઞ્ચ ચિન્તયે;
ગહિતોવિય કેસેસુ,
મચ્ચુના ધમ્મમાચરે.

૧૪. વજ્જા ગુરૂચ મન્તીચ,
તયો રક્ખાભિસઙ્ખતા;
જીવીત દક્ખ કોસાનં,
વડ્ઢના નાસનાચ તે.

૧૫. થિરેન કમ્મં વડ્ઢતિ,
અથિરેન તુરેન નો;
ફલન્તિ સમયે રુક્ખા,
સિત્તાપિ બહુવારિના.

વાયામેથેવ પુરિસો,
નનિબ્બિન્દેય્ય પણ્ડિતો.

પયતનો તાદિસો નેવ,
કય્યો યેન ફલં નહિ;
સેલગ્ગે કૂપખણના,
કથં તોયસમાગમો.

ઞાણઙ્કુસેન સમ્મગ્ગં,
નિય્યત્યુસ્સાહકુઞ્જરો.

અસમેક્ખિતકમ્મન્તં,
તુરિતાભિ નિપાતિનં;
તાનિકમ્માનિ તપ્પેન્તિ,
ઉણ્હં વ જ્ઝોહિતં મુખે.

૧૬. છદ્દોસા પુરિસેનેહ,
હાતબ્બા ભૂતિમિચ્છન્તા;
નિદ્દા મજ્જં ભયં કોધો,
આલસ્યં દીઘસુત્તતા.

ન દિવા સુપ્પસીલેન,
રત્તિમુટ્ઠાનદેસ્સિના;
નિચ્ચસોણ્ડેન મત્તેન,
સક્કા આવસિતું ઘરં.

અભેતબ્બમ્હિ ભાયન્તિ,
ભાયિતબ્બે નભાયરે;
ભયાભય વિમુળ્હા તે,
જિમ્હાનુગા ઉજુઞ્ઞહા.

યસ્સ મનુસ્સભૂતસ્સ,
નત્થિ ભોગાચ સિપ્પકં;
કિં ફલં તસ્સ માનુસ્સં,
દ્વિપાદટ્ઠો હિ સો મિગો.

૧૭. નાનોપાયોવ કત્તબ્બો,
સચે ભવેય્ય અત્તનો;
અત્થસિદ્ધિ યથાકામં,
ઉપાયો હિ હિતઞ્ઞસો.

લઞ્ઞદાનબાલિસેન ,
કૂટટ્ટકારધીવરા;
વિનિચ્છયમહામચ્છં,
ઓટ્ટેન્તિ લોભસાગરે.

યસ્સેતે ચતુરો ધમ્મા,
વાનરિન્દ યથાતવ;
સચ્ચં ધમ્મો ધીતિ ચાગો,

દિટ્ઠં સો અતિવત્તતિ.

૧૮. વિદ્વાચ રતનં નારી,
વીણા સાત્થં ગિરંમહી;
ગુણવિસેસ માગમ્મ,
ગુણાનિ અગુણાનિચ.

ધનવા બલવા લોકે,
ધના ભવતિ પણ્ડિતો.

સુમને નિસ્સિતો કીટો,
નિગ્ગુણો હીનકો સયં;
તં પુપ્ફેહિ મણ્ડેન્તાનં,
રઞ્ઞં સિરોપિ રોહતિ.

અલક્ખિકેહિ સઞ્ચીતા,
ધનભોગાચ ચિન્તિતા;
લક્ખિકસ્સ ભવન્તેતે,
લક્ખિવા સુટ્ઠુભુઞ્જતિ.

ખત્તિયો સેટ્ઠો જને તસ્મિં,
યો ગોત્તપટિસારિનો;
વિજ્જાચરણસમ્પન્નો,
સો સેટ્ઠો દેવમાનુસે.

વિસાપિ અમતં ગણ્હે,
ગૂથતો મણિમુત્તમં;
કણ્ટકપાદપા પુપ્ફં,
થિરતં દુક્કુલા વરં.

ધનિસ્સરાદિગુણોમ્મિ -
વેગેન વાહિતા પજા.

૧૯. યસ્સ ત્થિ સતતં મેત્તા,
સબ્બલોકસુવલ્લભા;
કૂપાયતે સમુદ્દોપિ,
અગ્ગિ તસ્સ જલાયતે.

૨૦. સક્ખરાયતિ મેરૂપિ,

વિસભક્ખો સુધાયતે;
સસાયતે મિગરાજ,
બ્યાલો માલાગુણાયતે;
દોલાયતે છમાચાલો,
નાનાવુધા તિણાયરે.

૨૧. સમેવ સતિ ઉસ્સાહે,
સુખવાહો હિતઙ્કરો;
ઊને-ધિકે તથા નોહિ,
મજ્ઝગો સાધુ સબ્બદા.

સાધુ ખો પણ્ડિતોનામ,
નત્વેવ અતિપણ્ડિતો.